

Na prostoru sedanje Miklošičeve ceste med ogrom kavarne »Union« in »Ljudsko posojilnico« je stala dr. Ahačičeva hiša (št. 11), ki je bila v Vodnikovih časih last jermenarja Weinharda. Poleg te v smeri proti Dunajski cesti, kjer stoji danes del hotela »Union«, je bila nekdanja hiša št. 10, ki je bila med leti 1808—1860 last Ivana in Ignacija Detele, pozneje Flor. Fischerja, od leta 1877 (do 1902) pa Jožefe Pickl.

»Slovenski Narod« z dne 13. decembra 1918 kakor tudi prva letošnja številka »Ljubljanskega Zvona«

Hiša, v kateri je umrl Val. Vodnik.
(Pogled od južne strani.)

trditja, da je Vodnik umrl v bivši Piklovi hiši za frančiškansko cerkvijo, kar je popolnoma neresnično, ker je nesporno dognano, da je smrtna hiša pesnikova bila na stari številki 12 kapucinskega predmestja, ki se (glasom tozadevnih beležk magistratnega arhiva, ktere mi je v izpiskih dal na razpolago g. komisar Ivan Robida) v uradnih aktih one dobe navaja kot last Fortunata Kerschbauma, Vodnikovega hišnega gospodarja. V letih 1853—1860 je bila lastnica te hiše Marija Lindner, 1869—1877 pa Ferdinand Sluga in njegovi dediči, od leta 1878. dalje pa Al. Pogačnik.

Mal.

XV. slovenska umetniška razstava v Ljubljani.¹ Na letošnjo jesensko slovensko umetniško razstavo v Jakopičevem paviljonu je javnost skoro pozabila. Med svetovnim prevratom so samevale umetnine naših umetnikov.

Pred leti, ko je še prevladovala skupina »Savonov«, so imele naše razstave izrazit značaj krajinarstva in impresijonizma. Sedaj pa so postale raznoličnejše, splošno bolj predmetne in linearne. Mlajša generacija je objektivnejša kot je bila starejša, manj subtilna, bolj konkretna. Poleg zunanosti in tehnike pa mora imeti vsaka resnična umetnost tudi duševno noto, duhovni znak, obvladovati jo mora duhovnost, ki je značilna poteza ruske duše, pa vendar tako blizu tudi slovenskemu bistvu. Slovensko bistvo, zapadnoslovanski tip evropske barve je treba iskati, treba je slovensko bistvo

¹ Ocena nam je bila poslana že novembra 1. 1918.

poglobiti in ne se mu odreči, če naj odkrije naš umetnik v individualnem razmahu resnično lepoto.

Na razstavi je bilo 110 predmetov, med njimi 22 del Ivana Vavpotiča. Vavpotič kot krajinar ne dosega absolutnih slikarskih kvalit, v cvetličnih tihožitjih nima sile, portret pa pojmuje solidno, dosega podobnost in ga aranžira tudi z nobleso. Prava moč Vavpotičeva se kaže v risbah in v akvarelu. Marine v olju, šest po številu, so nemirne, mrgoleče vsled živih barv in poudarjenih linij, morje brez karakterja. Med petimi cvetličnimi motivi je najmehkejši in najzračnejši pastel »Cvetke na oknu«, dočim napravljajo ostali, zlasti pa »Pisane cvetke«, vtisk skice. Portret ge. N. dr. B. je odličen v aranžmaju, lepi »Portret dečka« je žanrski vsled preštevilne štafaže, portret inž. Vl. Š. je nekoliko trd v svetlobi. Mnogo boljša je »Marina« v akvarelu kot pa so Vavpotičeve oljate marine, zelo ljubek pa je akvarelček »Aeroplan«. Jama, Jakopič in Sternen imajo primeroma malo stvari, absolutno slikarske, ubrane v tonu. Jama, ki se mudi že tri leta na Nizozemskem, seveda nima razstavljenih novejših del. »Seljak od Sotle« je bil že l. 1904. razstavljen v Belgradu ter je izmed najboljših del iz prvih časov našega impresijonizma, belozelena harmonija. »Frančiškanska cerkev II«, motiv, ki ga je Jama večkrat obdelal, je svetlikajoč se impresijonističen pejsaž, lepota barv in tonov. »Ob Ljubljani« predstavlja ljubljanski grad, slika, ki je v zgornjih partijah polna mehkoče in ubranosti, spodaj pa nedovršena. Jamov »Pogled na Ljubljano« je obledel; Jama se je poskusil v veliki perspektivi in dosegel dosti efekta v zračnih nijansah. Jakopič je razstavil samo dve deli. Videti je, da je pričel bolj oblikovati ter da dela mirneje. Njegov »Zeleni pajčolan« predstavlja deklico z orijentalnim pokrivalom, sedečo na divanu. Je to reprezentativna stvar, velikopotezne črte, enotnega tona, resničen galerijski komad. Mattej Sternen nima novih del. »Model« je izvrstno slikan, z bravuro izvedena študija, ki jo pravilno more ceniti le slikar. »Devin« je obsežna krajina, polna sonca, prožeta s svetlobo, globoke perspektive, ki pa v daljavi omaga, tam, kjer se stika morje s horizontom, dočim je »Hodnik« z oboki in starinskim karakterjem izveden krepko in neustrašeno ter je dosegel Sternen ravno vsled tega izredne plastične efekte. Kakor »Študija« (sedeča ženska) ne spada v razstavo, nego v atelije, ker je naznačena samo ideja, tako je akvarel »Večer« enoten in celoten in ubran. Peter Žmitek je razstavil, če se ne motim, že vdrugič krajino »Nevljo«, tih kotiček, drevje in potok, ki se blagodejno odlikuje od prejšnjih njegovih del po harmoniji in naravnem pojmovanju, le refleksi v vodi so premasivni. Mlajšo generacijo zastopajo Tratnik, Šantel in Klemenčič. Tratnik je priznan risar, ima tehniko v oblasti ter je ustvaril svoj način, ki je v sebi dovršen, ki pa prehaja včasih že v maniro, ekstrem in karikaturu. Tratnikova serija šesterih risb »Begunci« bi bila dokument trpljenja našega ljudstva, če bi bila bolj prečutena, bolj neposredna in manj kondenzirana. Na risbi »Na polju« se zde figure kot bi bile iz kamena, nasprotno pa je »Študija« (karakterna glava starca) kabinetno delo. Šantel se je otrese v mali krajini »Motiv iz Vukovara« pedantstva. Ta mehki, zračni pejsaž, sivo v sivem, je izmed najboljših krajin na razstavi. Klemenčičeva pastelna »Interieura« sta brez prave kompozicije, na-